

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברת הכנסת מטעם ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת:

הצעת חוק השמות (תיקון מס' 6) (שינוי שם של קטין), התשע"ד-2014*

1. בחוק השמות, התשט"ז-1956 (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 4, במקום הסיפה החל במילים תיקון סעיף 4 "פרטי: אולם" יבוא "פרטי אחד".
2. במקום סעיף 13 לחוק העיקרי יבוא:

"שינוי שם של קטין 13. (א) הוריו של קטין שטרם מלאו לו 10 שנים רשאים לשנות את שמו הפרטי, ובלבד שנתנו לו – אם הוא מסוגל לחוות את דעתו – הזדמנות להביע את עמדתו, רצונו ורגשותיו בעניין, ונתנו להם משקל ראוי בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו; מלאו לקטין 10 שנים, לא ישונה שמו הפרטי אלא אם כן נתן את הסכמתו בפני פקיד רישום, כמשמעותו בחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, ולעניין הוספת שם, נוסף על השם הקיים – אלא אם כן נתן את הסכמתו לשינוי מראש בכתב; לא נתן קטין כאמור את הסכמתו לשינוי, לא ישונה שמו אלא באישור בית המשפט.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), התקיימו נסיבות רפואיות שבשלן לא ניתן לקבל את הסכמת הקטין, רשאים ההורים להוסיף שם, נוסף על שמו הקיים, אף אם לא נתן את הסכמתו מראש בכתב.

דברי הסבר

לעניין שם פרטי, מוצע לקבוע כי הורים יוכלו לשנות את שם ילדם הקטין המסוגל לחוות את דעתו רק לאחר שיינתנו לו הזדמנות להביע את עמדתו בעניין וייתנו לעמדתו משקל ראוי בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו. שינוי שם פרטי של קטין שמלאו לו 10 שנים יתאפשר רק אם הקטין הסכים לשינוי או באישור בית המשפט. עם זאת, מוצע לקבוע כי אם לא ניתן לקבל את הסכמת הקטין בשל מצבו הרפואי, יוכלו ההורים להוסיף שם, נוסף על השם הקיים, אף ללא הסכמתו (סעיף 13(א) ו-(ב) המוצע).

כמו כן מוצע לקבוע כי קטין יוכל לשנות את שמו הפרטי בהסכמת הוריו, ואם לא הסכימו, יוכל לפנות אל בית המשפט בתובענה לפי סעיף 3(ד) לחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995, שלפיו קטין רשאי להגיש בעצמו או באמצעות אדם קרוב לו תובענה בכל עניין שבו עלולה זכותו להיפגע פגיעה של ממש (סעיף 13(ג) המוצע).

חוק השמות, התשט"ז-1956 (להלן – החוק), מסדיר בין היתר את אופן הקביעה והשינוי של שמות קטינים. על אף ההשפעה הרבה של בחירת השם על קטין, החוק כיום אינו נותן כל משקל או מעמד לדעתו, גם אם הוא מסוגל להבין את השינוי ולהביע את עמדתו בעניין, וסעיף 13 לחוק קובע כי "הוריו של קטין רשאים לשנות את שמו הפרטי, ובאישור בית המשפט – גם את שם משפחתו".

הוועדה לבחינת עקרונות יסוד בתחום הילד והמשפט ויישומם בחקיקה בראשות השופטת סביונה רוטלוי, שהגישה את המלצותיה לשר המשפטים בשנת 2003, התייחסה בין היתר לצורך בשינויי חקיקה כך שיינתן משקל רב יותר לעמדתם של קטינים בהחלטות הנוגעות להם, לרבות לעניין קביעת שמם. מוצע ליישם חלק מהמלצות הוועדה ולאפשר לקטין להשתתף בהחלטות הנוגעות לשינוי שמו.

* הצעת חוק מס' פ/1983/1983 (מספר פנימי: 543284); הועברה לוועדה ביום י"ט באדר א' התשע"ד (19 בפברואר 2014).

1 ס"ח התשט"ז, עמ' 94: התשס"ח, עמ' 203.

(ג) קטין רשאי לשנות את שמו הפרטי בהסכמת הוריו; לא נתנו ההורים את הסכמתם לשינוי, רשאי הוא להגיש תובענה, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 3(ד) לחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995.²

(ד) הוריו של קטין רשאים, באישור בית המשפט, לשנות את שם משפחתו, ובלבד שניתנה לו - אם הוא מסוגל לחוות את דעתו - הזדמנות להביע את עמדתו, רצונו ורגשותיו בעניין וניתן להם משקל ראוי בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו.³

תיקון סעיף 14 3. בסעיף 14 לחוק העיקרי, במקום "פסול-דין" יבוא "חסוי", ובמקום "של החסוי" יבוא "ובלבד שניתנה לו - אם הוא מסוגל לחוות את דעתו - הזדמנות להביע את עמדתו, רצונו ורגשותיו בעניין וניתן להם משקל ראוי בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו של הקטין או במידת הבנתו של החסוי, לפי העניין".

ד ב ר י ה ס ב ר

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תדון ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת בצורך בקביעת הנסיבות הרפואיות המונעות את האפשרות לקבל את הסכמת הקטין להוספת שם לשמו, כאמור לעיל.

השפעה על זכויות הילד

הצעת החוק נועדה להיטיב עם ילדים ולהגן על זכויותיהם, שכן היא תקנה להם מעמד בהליכים לשינוי שמם וייתן משקל רב לעמדתם, לרגשותיהם ולרצונותיהם בהליכים האלה.

לעניין שם המשפחה של קטין, מוצע לקבוע כי ההורים יוכלו לשנותו באישור בית המשפט, ובלבד שניתנה לקטין הזדמנות להביע את עמדתו בעניין וניתן לה משקל ראוי כאמור לעיל (סעיף 13(ד) המוצע).

עוד מוצע, כי אם אין הסכמה בין ההורים לעניין קביעת שמו של הקטין לאחר לידתו, יהיה רשאי כל אחד מהם ליתן לו שם פרטי אחד בלבד (סעיף 1 להצעת החוק).

לבסוף מוצע לתת משקל לעמדתו של קטין או חסוי בהליכים שנוקט האפוטרופוס שלו בבית המשפט לאישור שינוי שמו הפרטי ושם משפחתו, והכול בהתחשב במידת בגרותו של הקטין או במידת הבנתו של החסוי, לפי העניין (סעיף 3 להצעת החוק).

יוזמת: חברת הכנסת עדי קול

² ס"ח התשנ"ה, עמ' 393.